

doelstelling		Key Actions Maatregelen ingedeeld volgens SECTOREN	Area of intervention Actierrein	Policy instrument Beleids- instrument	Origin of the action	Responsible Body Bevoegde dienst, persoon of onderneming	Implementation Timeframe Uitvoering [start- & einddatum]		Estimated implementation cost Geraamde kostprijs	Estimates in 2020 verwacht in 2020		Huidige uitstoot	Besparing t.o.v. huidige uitstoot	
							start	eind		€	MWh/jaar			MWh/jaar
		GEMEENTELIJKE GEBOUWEN, UITRUSTING / VOORZIENINGEN							0	2.702	-	550	1.691	33%
10%	10% energiebesparing door energiezorg	Actief energiebeheer door o.a.: - Screenen van energiegebruik via energieboekhouding (lopend) - Opmaken en actualiseren van energieaudits m.b.t. alle gemeentelijke en aanverwante gebouwen - Opmaken van energieprestatiecertificaten (uitgevoerd) - (Op basis daarvan) Actualiseren en uitbreiden van energieboekhouding (bv. met gebouwen OCMW) - Meteropnames efficiënter laten verlopen (streven naar zoveel mogelijk telemetrie) - Opmaken van een energiezorgplan (uitgevoerd) - Actualiseren en uitbreiden van energiezorgplan - Aanstellen van een energieverantwoordelijke per gebouw - Opleiden van de gebouwverantwoordelijken rond rationeel energiegebruik - Opvragen bij en integratie van het advies van het provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen bij gemeentelijke en aanverwante bouwprojecten				Milieudienst, Afdeling Gemeentewerken, Uitvoeringsdienst, MAT, verantwoordelijken gebouwen, Eandis e.a.	2017	2020	p.m.	804		163		

15%	15% energiebesparing door technische maatregelen	<p>Technische maatregelen nemen zoals vb.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren energiezorgplan (o.m. stookplaatsvernieuwing gemeenteschool, zwembadafdekking, enz.) (gepland) - Vastleggen van minimale energieprestatie-eisen en meest energievriendelijke technieken voor gemeentelijke bouwprojecten - Verduurzamen van verlichting (LED, bewegingsdetectoren e.d.) - Automatiseren verwarming - Hemelwater gebruiken voor sanitair - Oprichten van een nieuwbouw (woonzorgcentrum) volgens nieuwe normen (uitgevoerd) - Uitbreiden van het administratief centrum volgens nieuwe normen (gepland) 				Milieudienst, Afdeling Gemeentewerken, Uitvoeringsdienst, MAT, verantwoordelijken gebouwen, Vergunningen, Eandis e.a.	2017	2020	<p>In 2016 werd budget voorzien voor de uitvoering, tegen 2020, van 10 prioritaire acties uit het energiezorgplan gemeentelijke gebouwen (opgesteld en geraamd door Eandis): 250.000 (MJP 2014-2019, BD 8, AP-835: Optimalisatie van het energieverbruik van het gemeentelijk patrimonium, ACT-1116: Uitvoeren energiezorgplan). Bijkomend wordt voor de uitvoering van allerlei sectoroverschrijdende maatregelen uit het SEAP, die momenteel nog niet concreet zijn uitgewerkt, jaarlijks volgend budget voorzien: 25.000 (MJP 2014-2019, BD 8, AP-994: Klimaatbeleid ikv Burgemeestersconvenant, ACT-1161: Uitvoering Klimaatplan).</p>	1.207	245
5%	5% energiebesparing door organisatorische maatregelen	<p>Organisatorische maatregelen nemen zoals vb.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regeling van temperatuur bijsturen en uitschakelen verwarming na de werkuren - Openbare ruimtes niet nodeloos verwarmen - Lichten die onnodig aan staan doven - Toestellen verplicht uitschakelen op het einde van de werkdag - Vergaderingen beperken - Digitalisering, zowel in communicatie (meer e-mail) als voor dossiers (e-notulen, e-facturatie, e-post, enz..) - Opleidingen voor gemeentepersoneel online organiseren (bv. conference call) - Overschakelen van stookolie naar aardgas waar mogelijk (uitgevoerd) 				Milieudienst, Afdeling Gemeentewerken, Uitvoeringsdienst, MAT, verantwoordelijken gebouwen, ICT, Eandis e.a.	2017	2020	p.m.	402	82
3%	3% energiebesparing door sensibilisatie	<p>Sensibiliserende maatregelen nemen zoals vb.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meer aandacht voorzien voor gebruik en confrontatie met verbruik, met bewustmaking kostprijs en besparing - Externe diensten die gebruik maken van lokalen van de gemeente verantwoordelijk maken voor verbruik. - Op intranet ideeën zetten over wat collega's thuis kunnen doen (bv. beter isoleren) en wat sommige collega's gedaan hebben om hun CO2-uitstoot te beperken - Opleiden van personeel (lopend) en sensibilisering van personeel (gepland) 				Milieudienst	2017	2020	p.m.	241	49

15%	15% minder kilometers met de wagen	Stimuleren van fietsgebruik en duurzame mobiliteit bij gemeentepersoneel en -bestuur door o.a.: - Geven van het goede voorbeeld zoals Politie op de fiets (uitgevoerd) - Sensibilisatieacties zoals Met belgerinkel naar de winkel, Ecodriving Ecospanning (bandenspanningsactie), Ecoscore, Rustig op de baan, Mijn Korte Ritten, autoluwe schooldagen (lopend) - Aankopen van dienstfietsen (uitgevoerd) - Meer (al dan niet elektrische) dienstfietsen voorzien - Aanpassen van de fietsvergoeding (uitgevoerd) - Dienstverplaatsingen met de (al dan niet elektrische) fiets en openbaar vervoer stimuleren, onder meer door uitwerken dienstnota daaromtrent - Woon-werkverkeer per fiets aantrekkelijker maken (bv. evaluatie dossier fietsvergoeding, aankoop fietsen, veilige en overdekte fietsstalling dicht bij werkplek) - Carpoolen aanmoedigen				Diensten mobiliteit en milieu, MAT	2017	2020	Sensibilisering mbt mobiliteit: 16.500 (ca. 5.500/j); overig: p.m.					
		Mobiliteitsbehoefte reduceren door o.a.: - Dienstverplaatsingen beperken door efficiëntere werking - Werfverkeer tot minimum herleiden				Diensten mobiliteit en milieu, MAT	2017	2020	p.m.		36		9	
5%	5% minder uitstoot door milieukeurmerken vloot en efficiëntie	Verduurzamen van het wagenpark (gepland) door o.a.: - Milieutoetsing doorvoeren van de eigen vloot (uitgevoerd) - Voertuigenvloot blijven monitoren - Daar waar mogelijk overschakelen op kleinere, lichtere, minder wagens - Alleen nog kiezen voor dienstwagens met diesel of benzine als brandstof als er geen alternatieven bestaan met lagere uitstoot (elektrische, hybride en CNG-wagens) - Sensibilisering personeel: ecodriving-sessies voor personeel dat vaak dienstwagens gebruikt				Diensten mobiliteit en milieu, aankoopverantwoordelijken, uitvoeringsdiensten	2017	2020	Ecodriving: 800/workshop; overig p.m.		12		3	
duurzame aankopen		Consequent milieuoverwegingen als criterium opnemen bij evenementen en overheidsopdrachten, bouwprojecten, aankopen (toestellen, materialen, ...)				Dienst milieu, e.a.	2017	2020	p.m.					
		Fairtrade-gemeente worden				Diensten milieu en welzijn	2017	2020	p.m.					
		Aankoop van 100% groene stroom (lopend)				Afdeling Gemeentewerken, milieudienst		2020	p.m.					
TERTIAIRE GEBOUWEN, UITRUSTING / VOORZIENINGEN										4.887	-	1.009	8.409	12%
12%	12% CO2 reductie	Energiebesparing bij handelaars en horeca door o.a.: - Meer betrokkenheid creëren via dienst Lokale Economie, businessclub en Raad Lokale Economie - Deuren sluiten -actie bij horeca/winkels - Handelaars etalageverlichting laten doven - Groepsaankopen organiseren en promoten (vb. groene stroom, LED-verlichting, zonnepanelen) - Inzetten op relighting/relamping in bv. parkeergarages, handelszaken, scholen (i.s.m. Provincie)				Diensten lokale economie, milieu, BEA, Eandis e.a.	2017	2020	p.m.					
		Stimuleren van energiebesparing bij bedrijven en handelaars door o.a. goede voorbeelden in de kijker te zetten				Diensten Milieu, lokale economie, provincie, VDAB, Eandis	2017	2020	p.m.					
		Energiebesparing bij scholen door: - Deelname aan de campagne ' Word energieke school ' van de provincie Oost-Vlaanderen - Staat van de isolatie van scholen bekijken - Samenwerking opzetten met Provinciaal Technisch Instituut, het VDAB bouwcentrum, rond renovatie , afstudeerproject aan koppelen - Inzetten op relighting/relamping				Dienst Milieu, onderwijs, provincie	2017	2020	p.m.					

		Sensibilisering op scholen met MOS-label : kinderen basisvaardigheden over duurzaamheid bijbrengen				Dienst Milieu, onderwijs, provincie	2017	2020	p.m.	4.887		1.009		
		RESIDENTIELE GEBOUWEN								40.387	-	7.073	32.285	22%
	Toename uitstoot sector huishoudens vermijden	Verduurzamen van normen en criteria in ruimtelijke planningsinstrumenten door het opnemen van voorschriften rond duurzaam bouwen in ruimtelijke uitvoeringsplannen, verkavelingen, bouwverordeningen en dergelijke.				Afdelingen Vergunningen en Gemeentewerken	2017	2020	p.m.					
		(Mee)creëren van zo duurzaam mogelijke projecten bij (her)verkavelingen en (her)ontwikkelingen: bv. Tasibelsite, project 'culturele campus Markplein', RUP De Wuiten.				Afdelingen Vergunningen en Gemeentewerken	2017	2020	p.m.	5.236	-	848		
25%	25 % van potentieel van de HH in 2020 hebben muurisolatie geplaatst tussen 2011-2020	Beter bekendmaken en uitbreiden van het aanbod rond duurzaam bouwen en wonen door o.a.: - Organiseren van Energiefit -infosessies i.s.m. Eandis - Gemeentelijk loket voor premies allerhande bij renovatie en nieuwbouw - Nauw(er) samenwerken met organisaties zoals vzw BEA, VDAB, OCMW, De Zonnige Woonst e.a. om gecoördineerd te sensibiliseren en info uit te wisselen (bv. over dak- en muurisolatie) - Aanbieden en bekendmaken van (gratis) renovatieadvies aan huis via steunpunt DuWoBo - Promoten van energiescans door energiesnoeiers vzw Azalee				Diensten milieu, huisvesting, welzijn	2017	2020	Samenwerking met vzw BEA mbt Vlaamse energielening, groepsaankopen, dakisolatieproject, enz.: 40.000. Renovatieadvies aan huis: 2.000. Rest: p.m.					
		Sensibiliseren en informeren rond duurzaam (ver)bouwen en energetisch renoveren naar specifieke doelgroepen zoals ouderen, nieuwe inwoners, huurders, verhuurders, e.a. door o.a.: - Sensibilisatieacties zoals energiefitsessies, klimaatwijken, Muts op je dak, energiejacht, duurzaam bouw- en renovatieadvies, samenaankoop groene stroom en Week van de Aarde (uitgevoerd/lopend) - Gemeentelijk loket voor premies bij renovatie en nieuwbouw (lopend) - Confrontatie in communicatie en resultaat van besparingen in beeld brengen - Intensieve begeleiding van sociale doelgroepen, bv. wanneer een budgetmeter wordt geïnstalleerd – koppelen aan energiescan. Renovatie meestal niet van toepassing, wél bv. analyse stroomverbruik, REG, groepsaankoop groene stroom - Huizen met een hoog energieverbruik stimuleren ingrepen te doen om energieverbruik te doen dalen				Diensten milieu, huisvesting, welzijn, OCMW e.a.	2017	2020	Sensibilisering mbt milieu & natuur: 36.000 (ca. 18.000/j); overig: p.m.	8.077		1.429		
40%	40% van potentieel van de huishoudens (HH) in 2020 hebben dakisolatie geplaatst tussen 2011-2020	Stimuleren van energiezuinig en duurzaam wonen door het in de kijker plaatsen van goede voorbeelden op gebied van nieuwe woonvormen (cohousing, kangoeroewoningen, gedeelde ruimte, ...)				Diensten milieu, stedenbouw	2017	2020	p.m.					
		Voorbeeldfunctie gemeentebestuur uitspelen met nieuwbouw en door uitvoering energiezoorgplan				diverse diensten	2017	2020	p.m.					
		Bekendmaken en organiseren van groepsaankopen Deelname aan en promotie van groepsaankopen dakisolatie, ledverlichting, hoogrendementsglas e.a. i.s.m. vzw BEA, de Provincie, e.a.				Diensten milieu en huisvesting	2016	2020	p.m.	4.987		882		
		- Initiëren van collectieve renovatieprojecten i.s.m. vzw BEA, wijkraden, Eandis, Provincie Oost-Vlaanderen. - Versnelde collectieve renovatie door sociale huisvestingsmaatschappij (dakisolatie en vernieuwing ramen door De Zonnige Woonst (lopend voor meer dan 200 woningen)				Diensten milieu, huisvesting, stedenbouw e.a.,	2017	2020	p.m.					

30%	30% van potentieel van de HH in 2020 hebben hoogrendements beglazing geplaatst tussen 2011-2020	Premies, subsidies, leningen: - Toekennen eenmalige vernieuwbouwpremie (lopend) - Promoten van gemeentelijke vernieuwbouwpremie en gewestelijke premies - Samenwerkingsovereenkomst met vzw BEA voor energieleningen (lopend) - Promoten van energielening (0 of 2%) via vzw BEA en overnemen van rente door de gemeente - Verstrekken van gemeentelijke subsidies voor zonneboilers, warmtepompen en groendaken: zie verder in tabel - Nagaan of tot 2020 bijkomende gemeentelijke energieprijzen opportuun zijn (dak- of zoldervloerisolatie, muur- en vloerisolatie, hoogrendementsbeglazing, andere)				Diensten milieu en huisvesting	2017	2020	Vernieuwbouwpremie: 22.500; samenwerking met BEA: zie eerder; alle milieu- en natuursubsidies: 75.000	1.569	278				
85%	Energiebesparing in bestaande woningen: - 85% gemiddeld ketelrendement	Inwoners aanmoedigen om oude verwarmingstoestellen en stookolieketels te vervangen				Milieudienst	2017	2020	p.m.	15.084	2.668				
		Promoten van hernieuwbare, niet fossiele brandstoffen voor de verwarming van huizen door het in kaart brengen van de steenkool- en stookoliegebruikers (in samenwerking met Eandis) en gericht te sensibiliseren en communiceren				Milieudienst	2017	2020	p.m.						
		Deelnemen aan en promoten van groepsaankopen hoogrendementsketels georganiseerd door bv. vzw BEA, de Provincie, e.a.				Milieudienst	2017	2020	p.m.						
3%	3% energiebesparing via gedragswijziging	Algemene gerichte sensibilisatie en informatie rond rationeel energiegebruik (REG): - Sensibiliseren van inwoners over verwarming optimaal gebruiken, 's nachts lagere temperatuur, douche i.p.v. bad, lichten doven bij verlaten van ruimtes, energiezuinige toestellen aankopen, ... - confrontatie met gebruik en besparing in beeld brengen - Organisatie en ondersteuning van sensibiliseringsacties in samenwerking met verschillende partners				Milieudienst	2017	2020	zie eerder: sensibiliserings-acties	5.434	969				
		Invoeren apparaten die individueel verbruik meten , bv. Smappee – bij een bepaalde doelgroep inzetten (als experiment) of aanbieden in groepsaankoop (bv. i.s.m. vzw BEA)				Diensten milieu, huisvesting, welzijn	2017	2020	p.m.						
OPENBARE VERLICHTING											73	-	15	251	6%
6%	6% energiebesparing openbare verlichting	Uitvoering masterplan openbare verlichting				Afdeling Gemeentewerken	2017	2020	50.000	73	15				
INDUSTRIE											4.114	-	867	7.877	11%
11%	11% CO2 reductie	- Samenwerken met bedrijventerreinvereniging (ook tertiair) en businessclub Zwaarveld, voor bv. groepsaankopen en initiatieven rond duurzaamheid - Bekendmaken subsidie POM duurzame bedrijventerreinen				Diensten Lokale economie, milieu, POM	2017	2020	p.m.	4.114	867				
		Project Energiecoaching bij bedrijven uitwerken				Diensten Lokale economie, milieu, POM	2017	2020	Zie eerder budget mbt uitvoering maatregelen klimaatplan.						
		Stimuleren van energiebesparing bij bedrijven door o.a. goede voorbeelden in de kijker te zetten				Diensten Lokale economie, milieu, POM	2017	2020	p.m.						
VERVOER											13.919	-	3.588	24.682	15%
		STOP-principe hanteren door o.a.: - Actualiseren van het Mobiliteitsplan, met aandacht voor het STOP-principe en duurzame mobiliteit (uitgevoerd) - Uitvoeren acties uit mobiliteitsplan (lopend) - Infrastructuur aanpassen ifv het STOP-principe				Dienst mobiliteit	2017	2020	p.m.						

17%

17% minder
voertuigkilometers
personenwagens

Regelgeving en ruimtelijke planning gericht op duurzame mobiliteit uitvoeren door o.a.: - Maatregelen rond duurzame mobiliteit opnemen in stedenbouwkundige voorschriften, ruimtelijk beleid e.d. - Autowerende inrichting van het centrum door invoeren van zone 30				Diensten mobiliteit, RO, lokale economie, politie	2017	2020	p.m.
Verbeteren van de fietsinfrastructuur door o.a.: - Fietsvriendelijker maken van straten, bv. Plezantstraat - Overal meer fietsenstallingen voorzien, bv. bij sportinfrastructuur - Betere fiets- en voetpaden aanleggen en onderhouden - Lokaal fietspadennetwerk onder de aandacht houden - Aanleg fietssnelweg tussen Sint-Niklaas en Dendermonde i.s.m. Provincie (lopend) - Missing links in fietsnetwerk oplossen, bv. aanleggen van een fietspad tussen Kaaiplein en Enegaert (veilige fietsverbinding langs Durme; ism W&Z) - Publieke fietspompen ter beschikking stellen (bv. aan Mirabrug, aan de kerk) (lopend)				Dienst mobiliteit	2017	2020	Bijzonder onderhoud fietspaden: 300.000 (100.000/j); bijzonder onderhoud wegen, incl. voetpaden: 1.500.000 (500.000/j). Een deel van deze budgetten hebben met dit SEAP te maken. Rest: p.m.
Voeren van sensibiliseringsacties om verplaatsingen te voet of per fiets te bevorderen zoals bv: - Hamme promoten voor fietsers (oase van groen en water) - Organisatie van 'Met belgerinkel naar de winkel' e.a. - Deelname aan Week van de Mobiliteit - Organisatie 'Mijn korte ritten' ook voor bevolking en verenigingen - Sensibiliseren rond 'respect' voor elke weggebruiker - Fietskarrenactie i.s.m. lokale handelaars				Diensten mobiliteit, milieu, lokale economie	2017	2020	Zie eerder sensibilisering mbt mobiliteit
Voorbeeldfunctie gemeentebestuur: zoals vb. burgemeester en schepenen op de fiets Voorbeeldfunctie politie in de kijker stellen (15 fietsen, waarvan 5 elektrisch – bv. consequent gebruikt door wijkagent)				Gemeentebestuur en politie	2017	2020	p.m.
Stimuleren van fietsverkeer van en naar scholen door o.a.: - Ontwikkeling schoolroutekaarten i.s.m. Provincie (lopend) - Oproepen naar de ouders om 1x per maand de kinderen met de fiets/te voet naar school te brengen (focus op kleuter- en lagere basisschool) - Opleiding kleuterfietsen (lopend: wordt uitgevoerd door Politie): fietsen + verkeersregels (ook ouders worden hierdoor gestimuleerd) - Fietspoolen stimuleren - Voorbeeldfunctie leerkrachten - Controleacties bij begin van de winter (lopend) - Schooluitstappen maximaal met de fiets				Diensten mobiliteit en onderwijs, scholen	2017	2020	p.m.
Stimuleren van duurzaam woon-werkverkeer en duurzame dienstverplaatsingen bij bedrijven door o.a.: - Bedrijven stimuleren om i.p.v. in een wagenpark in een fietsenpark te investeren - Promoten van mobiliteitsbudget - Pendelfonds aanraden bij bedrijven, bv. voor fietsenstalling of aankoop van fietsen - Bedrijven oproepen om deel te nemen aan subsidiedossiers				Diensten mobiliteit en lokale economie	2017	2020	p.m.
Mobiliteitsbehoefte verminderen door dicht bij huis werken mee te promoten				Diensten mobiliteit en lokale economie	2017	2020	p.m.
Mobiscans uitvoeren (doorlichting + tips wat beter kan, wat mogelijk is), eventueel voor bedrijventerrein				Diensten mobiliteit en lokale economie	2017	2020	Zie eerder budget mbt uitvoering maatregelen klimaatplan.

450	450 particuliere zonne-energie installaties (4 kWp) en 1.000 kWp aan installaties bij bedrijven, organisaties, collectieve gebouwen	Aankoop zonnepanelen promoten door o.a. de groepsaankoop provincie Oost-Vlaanderen (lopend, terugkerend)				Diensten milieu en lokale economie		2020	p.m.				
		Oprichten van een coöperatieve met ouders (en wijdere gemeenschap) om zonnepanelen te installeren op het dak van de school				Dienst Milieu e.a.	2017	2020	p.m.				
		Onderzoeken haalbaarheid opstellen 'zonnekaart' (zie stad Gent; kaart die aangeeft of een dak rendabel is om zonnepanelen te plaatsen)				Dienst Milieu, Eandis, provincie	2017	2020	p.m.				
		Onderzoeken van het potentieel van meer zonnepanelen op gemeentegebouwen (en aanverwante) op basis van een audit PV-panelen (Eandis) (deels uitgevoerd)				Afdelingen Vergunningen en Gemeentewerken	2017	2020	Zie eerder budget mbt uitvoering maatregelen klimaatplan.				
		Plaatsen van zonnepanelen op het dak van het nieuwbouwgedeelte van gemeenteschool De Dobbelsesteen en van de brandweerkazerne (uitgevoerd) en verhuren daken (uitgevoerd)											
		Potentieel voor zonne-energie op daken van scholen en andere gebouwen uit de tertiaire sector onderzoeken/initiëren i.s.m. Provincie Oost-Vlaanderen				Dienst Milieu, Provincie	2017	2020	p.m.				
		Zonne-energie meer promoten door o.a.: Actief de inwoners informer en over de voordelen van zonnepanelen – update van achterhaalde informatie Actief communiceren dat Hamme de straat heeft met de meeste zonnepanelen in Vlaanderen (city marketing)				Dienst Milieu	2017	2020	p.m.				
										4.132	860		
LOKALE WARMTE- EN KOUDEPRODUCTIE										977	1.102	256	
50	50 nieuwe warmtepompen	Deelnemen aan en promoten van groepsaankopen warmtepompen georganiseerd door bv. vzw BEA				Dienst Milieu	2017	2020	p.m.				
		Blijvend verlenen van subsidies voor warmtepompen				Dienst Milieu		2020	Zie eerder: totale budget milieu- en natuursubsidies: 75.000 (25.000/j)	921	492	46	
60	60 nieuwe zonneboilers	Blijvend verlenen van subsidies voor zonneboilers				Dienst Milieu		2020	Zie eerder: totale budget milieu- en natuursubsidies: 75.000 (25.000/j)				
		Deelnemen aan en promoten van groepsaankopen zonneboilers georganiseerd door bv. vzw BEA				Dienst Milieu	2016	2020	p.m.	56	43	10	
15%	15 % van de steenkool- en stookolieverbruiken naar groene warmte	Stookolie- en steenkoolgebruikers in kaart brengen en laten omschakelen naar aardgas, pelletkachels, warmtepompen e. a. vormen van groene warmte (bv. door groepsaankoop)				Dienst Milieu ism andere instanties	2017	2020	p.m.		566	200	
LANDBOUW										1.455	359	7.177	5%
5%	5% CO2-reductie via energie-efficiëntie en hernieuwbare energie	Landbouwers aanmoedigen om in te zetten op hernieuwbare energie en groene warmte, zonder de mogelijke maatregelen uit het oog te verliezen die niet energiegerelateerd zijn door o.a. - Landbouwers aanmoedigen om PV te plaatsen en om over te schakelen van stookolie naar groene warmte - Mogelijkheden onderzoeken omtrent energieteelten (bv. KOH op wegbermen)				Diensten Milieu, landbouw, RLSD	2017	2020	p.m.		1.455	359	
OVERIGE SECTOREN										-	-	-	
ALGEMEEN		Klimaat en energie worden opgenomen als specifieke schepenbevoegdheden (bv. schepen van Milieu, Klimaat, Energie en Noord-Zuid)					2017		p.m.				
		Oprichten van een klimaatteam met interne en externe actoren				Dienst Milieu	2017	2020	p.m.				

	Voeren van een algemene klimaatcampagne				Dienst Milieu, e.a.	2017	2020	Zie eerder budget mbt uitvoering maatregelen klimaatplan en mbt sensibilisering					
	Ondersteuning van kleinschalige, klimaatgerelateerde burger initiatieven (klimaatambassadeurs...) of evenementen				Dienst Milieu	2017	2020	Zie eerder budget mbt uitvoering maatregelen klimaatplan en mbt sensibilisering					
	Duurzame consumptie aanmoedigen met aandacht voor lokale voeding (voedselteams, fruitbox, enz), biologisch tuinieren (zonder pesticiden, meer biodiversiteit, enz), tweedehands kopen, repaircafés, swishing, e.a.				Diensten Milieu, landbouw, lokale economie, Volkstuinen, VELT, SpoorTwee, Wereldwinkel, RLSD, e.a.	2017	2020	p.m.					
	Bewustmaking rond afval door: Nog meer preventie, hergebruik en recyclage van goederen Werking kringloopkrachten Sensibilisering omtrent ontwijkingsgedrag (zwerfvuil, sluikstorten, enz.)				Milieu, SpoorTwee e.a.	2017	2020	p.m.					
	Subsidie groendaken, hemelwateropvang en kleine landschapselementen blijven aanbieden				Dienst Milieu, RLSD	2017	2020	Zie eerder: totale budget milieu- en natuursubsidies: 75.000 (25.000/j)					
	TOTAAL							838.600	68.514	14.434	16.492	82373	20,02%